

Når der opstår fordybninger på terrassen eller i indkørslen, er det en åben invitation til vand, mos og alger. Ikke bare ser det skidt ud; vandpytterne bliver til isglatte områder i frostvejr og får desuden skaden til at vokse sig større, fordi **vandet siver ned gennem fugerne og svækker bærelaget nedenunder.** Så jo før du får rettet skaden, jo mindre er arbejdet.

Mål evt., hvor dyb lunken er; så kan det senere kontrolleres, hvad der er skyld i lunken. Et langt vaterpas er en god hjælp.

Nul huller i indk

Fjern stenene, og gør området "rent"

Et område med sunkne sten kaldes i fagsprog for en lunke. Og her er lunken opstået, kort tid efter at stenene er lagt. Vi ved, at råjorden nederst er fast her, så lunken skyldes enten en "helligdag" i komprimeringen eller i afretningen af et eller flere af gruslagene.

Inden stenene fjernes, kan du med fordel måle lunkens dybde. Det kan være med til at vise, om det er bærelaget, der har sat sig. Og er det tilfældet, skal det rettes op. Ellers dukker problemet bare op igen. Mærk til sidst lunkens omkreds op med kridt.

1 Fjern først fugegruset omkring den første sten. Brug en spatel eller en skruetrækker, der kan komme ordenligt ned i fugen. Læg mærke til kridtstregerne, der markerer fordybningens omkreds.

Det er vigtigt at være grundig med rengøringen, ellers kan stenene ikke lægges tæt senere.

2 Første sten lirkes fri og løftes op ved hjælp af to skruetrækkere. Herefter gøres den grundigt ren for fugegrus og evt. mos med en spatel.

Gør Det Selv

SVÆRHEDSGRAD

Der er intet svært i opgaven, men vær omhyggelig med at sikre et fast og helt plant underlag.

LET

SVÆRT

TIDSFORBRUG

1 dag.

PRIS

Afhænger af, hvor meget grus du skal bruge. Læg også ca. 750 kr. til – til leje af pladevibrator.

MATERIALER

· Afretningsgrus og fugegrus

SPECIALVÆRKTØJ

· Pladevibrator

DERFOR GÅR DET GALT!

Er der for tung færdsel i forhold til bærelagets opbygning, kommer der hurtigt kørespor i belægningen. Og det problem kommer du kun til livs ved at fjerne sten/fliser og opbygge et helt nyt, forstærket bærelag med min. 15 cm stabilgrus.

Sætter stenene sig i ét område, skal årsagen også typisk findes i laget nedenunder. Og her er der flere forskellige muligheder:

① STEN

② AFRETNINGSGRUS

③ STABILGRUS

BUNDSIKRINGSGRUS

④ RÅJORD

BÆRELAG

① Er fugerne fyldt dårligt eller med forkert materiale (fx strandsand), siver regnvand ned og opløder de underliggende lag.

② Ofte skyldes sunkne fliser og sten, at afretningslaget er for tykt – enten generelt eller enkelte steder. Det skal være 2-4 cm tykt – både til terrasser og indkørsler.

③ Er lagene ikke komprimeret ordentligt, vil gruset sætte sig, når belægningen belastes.

④ Bunden (råjorden) skal være fast. Ligger der muld under bundsikringslaget, vil lagene ovenover sætte sig med tiden.

ørslen

3

Stenene kan nu fjernes en efter en.

Belægningssten kan nemt få slået en kant af, så det betaler sig at stable dem, så de ligger sikkert. Fjern så mange sten, at du har god plads til at grave og rette af senere.

4

Rens hele vejen rundt langs kanten

af de tilbageværende sten. Herefter fjernes alt fugemateriale, mos og andet skidt fra området, så der kun er rent sand tilbage.

5

Fjern afretningsgruset helt ned til stabilgruset.

Det er let at se forskellen, da stabilgrus er hårdere og fyldt med sten. Afretningsgruset skal bruges igen; læg det til side, fx på et stykke presenning.

Tjek årsagen, og ret bunden op

Når sten og afretningsgrus er fjernet, er det tid til at undersøge årsagen til, at der er opstået en fordybning. Har laget af stabilgrus sat sig, skal det rettes op og stemples, før du fortsætter. Har det ikke sat sig, er det kun afretningslaget, der skal repareres.

I vores tilfælde havde stabilgruset sat sig ca. 1,5 cm, hvilket var det samme som lunkens dybde. Så skaden er formentlig opstået på grund af dårlig komprimering, da belægningen oprindeligt blev lagt.

1 Tjek bærelaget af stabilgrus med en kort retskinne eller et vaterpas. Har det sat sig – som her – løsnes de øverste 3-4 cm med en rive, og der suppleres med nyt stabilgrus, der rettes af med afretningsbrættet.

2 Gruset komprimeres med en brolæggerjomfru, som du selv kan lave af en stolpe og en tværpind. Hvis stabilgruset er tørt, tilsættes lidt vand. Så er det nemmere at banke det sammen.

SMART HJÆLPEVÆRKTØJ TIL AFRETNING AF GRUS

Med et simpelt hjemmelavet afretningsbræt er det nemt at lave et lige underlag over hele området. Det kan både bruges til at reparere på stabilgruset og til øverste lag afretningsgrus. Det eneste, du skal bruge, er et bræt, der er lidt længere end fordybningens diameter.

Højden på hakket afhænger af, hvilket lag der skal rettes af. Vi starter med stabilgruset og saver senere brættet til, så det også kan bruges til afretningsgrus.

1 Start med at måle bredden på det mindste sted på fordybningen. For at give plads til at arbejde er man nødt til at fjerne sten i et større område end selve fordybningen, så du skal kun måle på selve udgravningen. Træk 10 cm fra, og overfør målet til et bræt.

2 I hver ende af brættet markeres et hak. Hakkets dybde afhænger af, hvilket lag der skal rettes af. Vi skal først bruge det til afretning af stabilgrus, så dybden af hakket skal svare til højden fra overkanten af sten og ned til 2-4 cm under stenen. Det giver plads til afretningsgruset. Træk til sidst 1 cm fra, fordi stabilgrus sætter sig 1 cm, når det komprimeres.

3 Med brættet kan vi nu rette af ca. 1 cm over det øvrige stabilgrus.

3 Afretningsbrættet skal i brug igen til afretningsgruset. Men først skal der saves af i bunden, så brættet er 2 cm over bunden af de omkringliggende sten.

4 Læg afretningsgruset ud, og ret det af. Brættet sørger for, at gruset ligger 2 cm over bunden af de omkringliggende sten. Ved komprimering bliver stenene vibreret ned i niveau.

5 Langs alle kanter fjernes overskydende læggegrus. Vær omhyggelig, så stenene kan komme til at ligge tæt op ad hinanden. En murske er fin til formålet.

Læg stenene, og vibrér overfladen

Når sten og fugegrus skal vibreres på plads, skal du bruge en pladevibrator på min. 180 kg med en maks. slagkraft på 200 kN/m² og en frekvens på 90 Hz. Slagkraften er opgivet på maskinen.

Består din belægning af fliser, er fremgangsmåden den samme. Blot skal afretningslaget stampes meget omhyggeligt, og det skal kun være 0,5 cm "for højt". Og pladevibratoren skal være mindre kraftig: maks. 90 kg med en slagkraft på maks. 70 kN/m².

1 Nu lægges stenene igen. Husk at vende den samme side opad som før, så reparationen bliver så usynlig som muligt. Tjek, at stenene ligger ca. 2 cm over den øvrige belægning.

2 Nyt og tørt fugegrus fordeles på belægningen med en stiv kost. Sørg for, at gruset kommer godt ned i fugerne. **Vigtigt!** Fej diagonalt på fugerne, ellers fejer man nemt gruset op af fugerne.

3 Nu skal belægningen vibreres med en pladevibrator, så fugegruset sætter sig i fugerne, og stenene kommer ned på plads. Fej mere fugegrus i, og kør over med pladevibratoren igen, til fugerne er fyldt helt op.

